

іншими актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації є важливою складовою у боротьбі із повітряними злочинами.

Література

1. Козочкін І. Д. Кримінальне право США: успіхи і проблеми реформування / І. Д. Козочкін. – Х.: Юридичний центр, 2007. – 488 с.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Конвенція ООН по морському праву 1982 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_057/

УДК 343.85(043.2)

Кахнич С. І., студент,

Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів
Науковий керівник: Парасюк Н. М., к.ю.н., доцент

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ В ОКРЕМИХ АСПЕКТАХ

Попередження транспортних злочинів є одним із основних напрямів діяльності, спрямованої на підвищення безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Ця проблема має комплексний характер. Значна частина цих злочинів обумовлюється поведінкою жертви, що визначає необхідність вивчення особи потерпілого, мотивів та механізмів її поведінки.

Ще у 1967 році А. Фаттак зазначав: «Цілком можливо, що наші невдачі у галузі попередження злочинності зумовлені тим, що протягом століть вся увага була зосереджена на самому проступку або ж злочинці і не приділялася увага жертві, якої вона заслуговує» [1, с. 341]. У країні має бути розгорнута і постійно реалізовуватися віктимологічна стратегія запобігання злочинності. Віктимологічний напрям протидії злочинності полягає, з одного боку, у наданні громадянам спеціальної інформації, що знижує рівень віктимності населення, а з другого – у реалізації соціальних програм щодо забезпечення додаткової захищеності [2, с. 55].

Поряд з цим слід наголосити, що діяння водія-правопорушника залежить не лише від його особистих характеристик, але й від поведінки потерпілого, який своїми необережними протиправними проступками може створити криміногенну обстановку. Саме тому механізм злочину має розкриватися не лише через

правопорушника, але й через жертву. Вивчивши механізм злочинного діяння із врахуванням особистих якостей та поведінки потерпілого, можна виробити ефективні заходи протидії злочинам.

Віктимологічний напрям профілактики порушень правил безпеки дорожнього руху, який розглядається у вигляді складової цілісної системи запобігання злочинам, передбачає вжиття заходів, спрямованих як на ліквідацію обставин, так і на зниження індивідуальної, групової та видової віктимності потенційних жертв дорожньо-транспортних злочинів [3, с. 64].

Жертва злочину з точки зору кримінальної віктимології – це потерпіла фізична особа незалежно від того, чи визнана вона потерпілою у кримінально-процесуальному порядку і чи оцінює себе такою суб'єктивно [4, с. 50-51]. Таке поняття ґрунтується на об'єктивному критерії, що відбиває реальну подію, – наявність шкоди, збитків, завданих злочином. Якщо особу, яка безпосередньо постраждала від злочину (тобто реальна жертва), не визнано потерпілою, вона, незалежно від цього, є такою.

Слід розрізняти потенційних (у відношенні яких реального заподіяння шкоди ще не відбулося) і реальних (вже зазнали шкоди) жертв автотранспортних злочинів. Будь-яка жертва злочину, як потенційна, так і реальна, володіє певними якостями, що роблять її більшою чи меншою мірою вразливою [5].

В процесі віктимологічної профілактики особливо слід звернути увагу на ті категорії осіб, які характеризуються підвищеною віктимністю, особливо винною. До таких осіб відносяться водії-мужчини, які переоцінюючи свої знання, особистий досвід та професійну майстерність, вміння орієнтуватися у складній обстановці, часто безвідповідально відносяться до Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306. Серед жертв також є і жінки-водії. Вони стають учасниками ДТП в результаті розгубленості, невміння орієнтуватися навіть у простих ситуаціях.

Ефективність загальної віктимологічної профілактики залежить від інтересу громадян до інформації, її переконливості та правдивості, уміння пояснювати як треба поводитися, щоб не стати жертвою транспортного злочину. Саме це головна мета загальної профілактики, яка має утримувати людей від віктимного діяння і проступку. Індивідуальна профілактична робота з віктимними особами має свої особливості. Цю специфіку можна пояснити розгалуженою протяжністю автомобільних доріг, значною кількістю автомобілів, відповідно і водіїв, пішоходів і пасажирів. На підставі кримінологічної характеристики осіб, жертв транспортних злочинів,

здійснюється індивідуальне прогнозування можливої злочинної поведінки з урахуванням соціально-демографічних, кримінально-правових та морально-психологічних характеристик жертв транспортних злочинів.

Індивідуальна профілактика проводиться у формі ранньої та безпосередньої превенції. Рання віктимологічна профілактика проводиться в основному з потенційними жертвами, водіями-початківцями, методами переконання, заохочення, а при необхідності, примусом. Безпосередня профілактика має бути спрямована на особу, яка уже стала жертвою ДТП, чи яка знаходиться у стані, наближеному до того, щоб стати жертвою (пішоходи і водії із агресивною віктимною поведінкою).

Віктимологічна профілактика повинна будуватися в масштабах конкретно взятого регіону – району, міста, району в місті або в межах діяльності адміністрації самоврядування населеного пункту. Така діяльність є одним з напрямів загальної кримінологічної профілактики, який має на меті виявляти та ліквідовувати обставини, що мають негативний вплив на особистість учасника дорожнього руху і сприяють формуванню у нього якостей підвищеної віктимності, які призводять до негативної віктимної поведінки. Масова віктимологічна профілактика має спрямовуватись на виявлення і ліквідацію причин та умов, пов'язаних з особистими якостями та поведінкою всіх учасників дорожнього руху, з метою зниження рівня їх масової віктимності [1, с. 65].

Як висновок слід зазначити, що віктимологічна профілактика забезпечує захищеність громадян від реалізації їх віктимних характеристик, створює сприятливі умови, які дозволяють виявити, усунути чи нейтралізувати фактори чи ситуації, які сприяють злочинам відносно конкретних осіб; виявляти групу ризику чи конкретних осіб із підвищеною віктимністю, впливати на них з метою відновлення чи активізації їх захисних властивостей, а також розробляти чи удосконалювати уже наявні засоби захисту громадян від вчинення щодо них транспортних злочинів та їх подальшої віктимізації.

Віктимологічна характеристика учасників дорожнього руху, специфіка, особливості прояву віктимної поведінки як взаємопов'язані складові дозволяють детально оцінити кожен вчинений злочин з урахуванням кримінологічних аспектів особи та поведінки потерпілого. Усе це загалом потребує комплексного використання засобів та методів діяльності правоохоронних органів щодо протидії транспортним злочинам.

Література

1. Криминологія: учебник / под ред. В. Кудрявцева. – М.: Юристъ, 1997. – 512 с.
2. Голіна В. В. Нові підходи до запобігання злочинності в Україні / В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний // Питання боротьби зі злочинністю. – 2012. – Вип. 24. – С. 48-56.
3. Мойсюк О. Про віктимологічну профілактику дорожньо-транспортних злочинів / О. Мойсюк // Право України. – 1998. – № 6. – С. 63-66.
4. Криминологія: Загальна та особлива частини: підруч. / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. – [2-ге вид. перероб. і доп.]. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
5. Полтава К. О. Застосування заходів загально соціального та спеціально криминологічного запобігання автотранспортній злочинності / К. О. Полтава // Теорія і практика правознавства. – 2013. – Вип. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_1_21

УДК 347.82:343.346(043.2)

Кирда В. В., студент,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Коломієць Н. В., к.ю.н., доцент

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПОВІТРЯНИХ ПОЛЬОТІВ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИНІВ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ)

Стаття 21 Закону України «Про транспорт» визначає, що одним із видів транспорту загального користування є авіаційний [1]. Будучи найшвидшим та найдорожчим видом транспорту, повітряні судна часто стають місцем вчинення правопорушень.

Чинне законодавство України здійснює правове регулювання повітряних польотів, одним із елементів якого є наявність кримінальної та адміністративної відповідальності у даній сфері. Із цього випливає, що аналіз відповідних положень Кримінального кодексу України (далі – КК України) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП України) є актуальним та потребує правового тлумачення.

КК України у ст. 281 встановлює кримінальну відповідальність за порушення правил безпеки польотів повітряних суден особами, які не є працівниками повітряного транспорту [2].

Об'єктивна сторона даного злочину може бути виконана шляхом дії або бездіяльності і полягає в порушенні правил безпеки польотів,